

Far, mor og børn

Den romerske familie lignede på mange måder resten af samfundet. Faderen var formelt set familiens uindskrænkede overhoved inden for hjemmets fire vægge. Denne enerådige myndighed omfattede i princippet voksne sønner og børnebørn, men i praksis var den dog begrænset af den høje dødelighed. Familiefaderen afgjorde, om et nyfødt barn skulle anerkendes eller sættes ud. Denne beslutning afhang blandt andet af barnets sundhedstilstand og køn. Piger blev oftere sat ud, fordi de ikke blev anset for at være en lige så god arbejdskraft som drenge, og deres medgift kunne skabe økonomiske problemer. Denne praksis afspejles i kønsfordelingen, hvor mændene var i overvægt.

Børnesarkofag med scener fra den døde drengs liv. Han hed Marcus Cornelius Satatius.

De fleste romere levede i en kernefamilie med far, mor og børn. De fleste piger blev gift, når de var 17-20 år. I overklassen, hvor ægteskaberne var arrangerede, blev pigerne dog

ofte gift allerede i 12-14 års alderen, og aldersforskellen mellem ægtefællerne var markant. 20 års forskel var helt almindeligt i en kvindes første ægteskab, men den blev langsomt udlignet i de følgende ægteskaber, fordi de fleste giftede sig igen efter skilsmisse eller ægtefællens død. Sulla og Pompejus var begge gift fem gange, og flere af deres hustruer havde børn fra tidligere ægteskaber. Så familieforholdene i romerske familier kunne være ret komplicerede med dine, mine og vores fælles børn.

Ægteskab var en privat aftale, som ikke behøvede en embedsmands eller en præsts, men kun fædrenes velsignelse. Kvinder var underlagt faderens, eller hvis han var død, en værges myndighed. Der fandtes forskellige former for ægteskaber, men i det tidlige Rom indtrådte kvinden normalt i mandens husstand og blev underlagt hans myndighed. Den almindeligt fremherskende form ændrede sig dog i løbet af 100-tallet f.v.t., og kvinden forblev medlem af sin egen familie. Ægtefællen havde derfor ikke råderet over hustruens formue, men kun over hendes medgift, og den skulle betales tilbage ved skilsmisse.

Fordi ægteskab var en privat aftale, var det også forholdsvis nemt at blive skilt. Overklassekvindernes relative frigørelse i senrepublikken og tidlig kejsertid fik flere romerske forfattere til at skildre Rom som et samfund i moralsk opløsning. Disse kilder bør ikke tages for pålydende, selv om den høje dødelighed kombineret med den store aldersforskel mellem mange ægtefæller betød, at sølvbryllupper var sjældne.

Herren havde fuld råderet over sine slaver, og seksuel udnyttelse var ikke i strid med loven. Seksuelle forhold mellem romerske kvinder og mandlige slaver var dog genstand for foragt, og Augustus forbød ægteskaber mellem fribårne kvinder og deres frigivne slaver. Derimod var det socialt fuldt ud acceptabelt, at en ung mand eller en ældre enkemand tog sig en frigiven konkubine eller en slavinde som elskerinde, fordi børn af sådanne forhold ikke havde arveret.

I eliten var slægten vigtigere end individet. Formålet med ægteskabet var ikke mindst at skabe legitime arvinger, som kunne føre slægten videre. Børn i retsgyldige ægteskaber fik faderens juridiske status, mens uægte børn fik moderens status. Derfor blev slavinders børn slaver, selv om faderen måske var hendes herre. Romerske drenge fik tre navne, mens pigerne længe måtte nøje med et, som ofte var slægtsnavnet i hunkøn. Gajus Julius Cæsars eneste datter hed således Julia, og det samme gjorde Augustus' datter.

<https://romerrigetshistorie.systime.dk/?id=155>